

MÜNAFIKLARI İYİ TANIYIN!*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi, her türlü mükâfat ve ikrâmı dünyada, ahirette üzerinize olsun...

Bakara Sûre-i Şerifesi'nin 204, 205, 206, 207. ayet-i kerimeleri üzerinde konuşmak istiyorum bu sefer. Önce ayet-i kerimelerin mübarek metinlerini okuyalım, eüzü besmele çekip: *Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm. Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm:*

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُعْجِبُكَ قَوْلُهُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَيُشْهَدُ اللَّهُ عَلَى مَا فِي قَلْبِهِ وَهُوَ أَلَدُّ الْخِصَامِ

(البقرة: ٢٠٤)

(*Ve mine'n-nâsi men yu'cibüke kavluhû fî'l-hayâti'd-dünyâ ve yüşhidu'llâhe alâ mâ fî kalbihî ve hüve eleddü'l-hısâm*) (Bakara, 2/204)

وَإِذَا تَوَلَّى سَعَى فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَيُهْلِكَ
الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفُسَادَ

(البقرة: ٢٠٥)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

(*Ve izâ tevellâ seâ fî'l-ardı li-yüfside fîhâ ve yühlike'l-harse ve'n- nesl, va'llàhu lâ yuhibbü'l-fesâd.*) (Bakara, 2/205)

وَإِذَا قِيلَ لَهُ اتَّقِ اللَّهَ أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِالْإِثْمِ
فَحَسْبُ جَهَنَّمَ وَلَبِئْسَ الْمِهَادُ

(البقرة: ٢٠٦)

(*Ve izâ kîle lehü'ttaki'llàhe ehazethü'l-izzetü bi'l-ismi ve hasbühû cehennem, ve lebil'se'l-mihâd.*) (Bakara, 2/206)

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ
مَرْضَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ رَؤُفٌ بِالْعِبَادِ

(البقرة: ٢٠٧)

(*Ve mine'n-nâsi men yeşrî nefsehü'btiğâe merdâti'llâh, va'llàhu raûfün bi'l-ibâd.*) (Bakara, 2/207) *Sadaka'llàhu'l-azîm.*

Allah-u Teâlâ Hazretleri, Rabbimiz bu ayet-i kerimelerde buyuruyor ki:

(*Ve mine'n-nâsi*) “İnsanlardan bazıları da vardır; bir kısım insanlar da vardır ki, (*men yü'cibüke kavlühû*) onun konuşması seni şaşırtır, seni memnun eder, sen beğenirsin. Senin beğeneceğin gibi konuşma yapar. (*Fi'l-hayâti'd-dünyâ*) Dünya hayatında, veyahut dünya hayatı konusunda söylediği sözler seni memnun eder, sen ona hayran kalırsın, şaşırsın. Seni hayran bırakacak, şaşırtacak sözler söyler.”

(*Ve yüshidu'llàhe alâ mâ fî kalbihî*) “Ve Allah’ı da kalbindeki duyguları, düşünceleri, hisleri konusunda şahit getirir. Yâni, ‘Benim kalbim temiz, niyetim iyi...’ diye, yalan olarak, iyi olmadığı halde, iyiymiş gibi Allah’ı şahit getirir kalbindekilere. (*Ve hüve eleddü'l-hisâm*) Halbuki o hasımların en yamuğudur, en eğrisidir.”

“Böyle güzel sözleri, seni memnun edecek sözleri söyler de; (*ve izâ tevellâ*) dönüp gittiği zaman, yahut da bir göreve, vazifenin başına veliyyü'l-emr olarak geldiği zaman, (*seâ fî'l-ardi*) yeryüzünde koşturur, gayret eder; (*li-yüfside fîhâ*) orada fesad çıkartmak, orayı berbat etmek için gayrete kalkışır. (*Ve yühlike'l-harse ve'n-nesl*) Ekinleri ve nesilleri helâk etmeye sa'yeder, gayret eder. (*Va'llàhu lâ yuhibbu'l-fesâd*) Halbuki Allah-u Teâlâ Hazretleri fitneyi, fesadı, bozgunculuğu sevmez.” Ama o ona aldırılmaz. Eline fırsat geçti mi, böyle işleri yapmaya çalışır.

(*Ve izâ kîle lehü'ttaki'llàhe*) “Ona bu yamuk işleri, hatalı, zararlı faaliyetleri dolayısıyla, ‘Allah’tan kork!’ denildiği zaman...’ Demek ki, kendisini müslümanım diye gösteren bir kimse, Allah’a inanıyor gibi görünen bir kimse, ‘Allah’tan kork, Allah’tan sakın, Allah’ın cezasına çarpılırsın, yapma, etme!’ denildiği zaman, (*ehazethu'l-izzeh*) izzet-i nefsi kabarır. Ululanmak, kibirlenmek kendisini tutar. (*Bi'l-ismi*) Günah ile; yâni bu nasihati dinlemez ve bir de üstelik böyle izzet-i nefsi tutar da, günahı daha da arttırır, daha da taşkınlaşır.”

(*Ve hasbühû cehennem*) “İşte onun hasbı cehennemdir. Yâni, cehennem ona tam uygundur, yeter, tam uygun düşer. Cehenneme gidecek. (*Ve lebi’se’l-mihâd.*) Cehennem ne kötü bir kalınma yeri, yaslanma, yatma yeridir.” Yâni, herkesin bir yeri yurdu oluyor, içine giriyor barınıyor yatıyor, uyuyor, dinleniyor; ama cehennem ne kadar kötü bir yerdir gerçekten...

Bu tipler münafık... Hem müslüman gibi görünüyor, karşı tarafı kandırmak istercesine, güzel sözler söylüyor. Hem de arkasından çok kötü şeyler yapıyor, bozgunculuk yapıyor, zararlı işler yapıyor.

(*Ve mine’n-nâsi*) “Ama bunun karşısında, buna mukabil, insanlardan öyle kimseler de vardır ki, (*men yeşrî nefsehû*) nefisini, kendisini satın alır; (*ibtigâe merdâti’llâh*) Allah’ın rızasını kazanmak için, kazanmayı sağlamak maksadıyla kendisini satın alır.”

Yâni birisine para verir, pul verir, mal verir, mülk verir de, kendisini tehlikeden, haramdan, gûnahtan çeker, sıyırır. O adamların elinden kendisini kurtarır. Satın almak bu mânâyâ.

(*Va’llâhu raûfun bi’l-ibâd.*) “Allah-u Teâlâ Hazretleri böyle kullarına karşı çok şefkatli, re’fetli ve merhametlidir.”

a. Münafıkların Güzel Konuşması

Bu ayet-i kerimelerden birinci bölükteki ayetler, yâni: “İnsanların bir kısmı vardır ki onun konuşması, dünya hayatı konusundaki konuşması seni şaşırtır, seni memnun eder,

hayretlere sevk eder. ‘Allah Allah, bak sen, neler söylüyor, ne güzel söylüyor!’ gibi. Ama, Allah şahidimdir, yemin ederim ki, filan da dediği halde, aslında iyi olmayan insanlardır bunlar.”

Süddî (Rh.A)’in ifadesine göre, bu ayet-i kerime el-Ahnes ibn-i Şerîk es-Sakafî hakkında inmiş. Sakafî, Benî Sakif kabilesinden olduğunu gösteriyor. Bu Benî Sakif de Mekke’nin, Arafat’ın ötesinde, dağlarda yaşayan kabile. Taif ve çevresi de onların elindeymiş. Nerelere kadar uzanıyorsa arazileri, oralı bir kimse...

Ahnes, hı harfi ve *sin* ile. *Şerik* de *kaf* harfiyle. El-Ahnes ibn-i Şerîk isimli bu münafık şahıs, Peygamber SAS’e gelmiş ve “Ben müslüman oldum!” demiş; içinden müslüman olmadığı halde, içi kâfir, dışı mü’min... Ve güzel sözler söylemiş. Yâni bir müslümanın söyleyeceği, mü’min insanın söyleyeceği sözleri söylemiş. Ama içi mü’min değil, içinde maksadı başka.

Sonra da rivayetlere göre bu Zühreoğulları’yla da arasında antlaşma olan bir adammış. Sonra, “Ben müslümanları seviyorum, mü’minim...” vs. diye yeminler etmiş. Ama Peygamber Efendimiz’in yanından çıkınca, giderken müslümanların arazilerine uğramış, ekinlerini yakmış, hayvanlarını öldürmüştü. Gaddar, zalim, haydut bir kimse... Bunun hakkında inmiştir. Bu sözleri söyleyip, bu işleri yapan el-Ahnes ibn-i Şerîk es-Sakafî hakkında inmiştir deniliyor.

Bazıları, “Bütün münafıklar hakkındadır. Münafıklardan böyle sözler söyleyen, böyle hareket eden birileri hakkındadır.” demiş. İbn-i Abbas RA böyle söylemiş. Demek ki, Ahnes’ten başka münafıklar hakkında olmuş oluyor.

Bazıları da, “Bütün münafıklar içindir.” demiş. Doğru... Ayet-i kerimenin bir kişi hakkında inmiş olması, ayetteki hükmün, bilginin umumî olmasına mânî değildir. Bütün münâfıkların durumu budur.

Münafıklar da iki zümredir. Burada onu da beyan edelim. Münafıklıktan sahabe-i kiram çok korkarlardı. Yâni içi başka, dışı başka olmaktan. Biraz kendilerinde bir kusur gördükleri zaman, Rasûlüllah Efendimiz’e üzüntü içinde gelirlerdi:

“—Ben münafık mı oluyorum yâ Rasûlallah? Şöyle şöyle oluyor.” diye telaşlanırlardı.

Meselâ, gelip derlerdi ki Peygamber Efendimiz’e:

“—Yâ Rasûlallah! Senin yanındayken böyle çok güzel duygular yaşıyoruz, kendimizden geçiyoruz, çok tertemiz duygular tadıyoruz, zevklere dalıyoruz. Ama senin yanından ayrıldıktan sonra, çoluk çocuğumuzun yanına gittikten sonra, dünya sevgisi etrafımızı kaplıyor. Acaba biz münafık mıyız? Acaba tam iyi müslüman değil miyiz?..” diye böyle korkarlardı. Onun için, münafıklığı biraz açıklamam lâzım:

Münafıklığın iki çeşidi vardır: Biri imandaki münâfıklık; yâni mü'min görünüp, aslında içi kâfir olmak. Kalbinden kâfir, inanmamış ama, dışından mü'min görünüyor. Bunu neden yapar?.. Ya casusluk için yapar; gelir, müslümanların arasına girer, “Ben müslümanım!” der, kendisi kâfir. Orada işini yürütmek için, menfaatini sağlamak için veya zararı verecek vakti kollamak için mü'minim der, içi tamamen kâfir.

Bir de mü'minlerden de, amel ve icraatı imanına uymayan işler yaptığı zaman, onlar da münafık durumuna düşer. O zaman amelde münafıklık oluyor. Tabii kâfir olan, içi kâfir olan münâfığın durumu daha ağır. Onun için, ayet-i kerimede onlar hakkında buyruluyor ki:

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ

(النساء : ١٤٥)

(Inne'l-münâfikîne fi'd-derki'l-esfeli mine'n-nâr) “Hiç şüphe yok ki, böyle münâfıklar cehennemnin en derin, aşağı tabakasında, en azabı şiddetli yerindedirler ve kendilerine hiç bir yardımcı bulamayacaklardır ahirette... Şefaathçi, kurtarıcı olmayacak, orada azabı korkunç şekilde çekeceklerdir.” (Nisâ, 4/145) diye bildiriliyor.

Ama öteki amelde münafıklığa gelince... Tabii insan bazen böyle, insanoğlunun yapmaması gereken bazı şeyleri, bir müslümanın yapmaması gereken şeyleri yapıyor,

kanıyor, aldanıyor. Kime kanıyor?.. Bir kere, kandırıcıların en ustası olan şeytan insanları kandırıyor. Herkesin bir yanından geliyor, aklını çeliyor günaha bulaştırıyor. Ondan sonra da karşısına geçip, aldattım şunu deyip seviniyor, gülüyor. Karıyı kocayı birbirleriyle kavga ettirir. Mü'mine ibadeti, taati terk ettirir, harama bulaştırır... vs.

Münafıklar hakkında Peygamber Efendimiz'in hadis-i şerifi var, tarifleri var, pek çok hadis-i şerifler var:¹

أَيُّ الْمُنَافِقِ ثَلَاثٌ إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ
وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ وَإِذَا أَوْتُمِنَ خَانَ

(خ.م.ت.ن.حم.عن أبي هريرة)

(*Âyetü'l-münâfikı selâsün*) Münafığın alâmeti üçtür:

1. (*İzâ haddese kezebe*) Konuştuğu zaman, yalan söyler.

¹ Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.21, no:33; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.78, no:59; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.19, no:2631; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.116, no:5021; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.357, no:8670; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.406, no:6533; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.426, no:8315; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.206, no:4803; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.85, no:11240; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.329, no:11127; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.35; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.280; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XIV, s.59; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.88, no:1237; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.167, no:842; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.19, no:22.

2. (*Ve izâ vaade ahlafe*) Vaad ettiđi zaman, vaadinden döner.

3. (*Ve ize'tümine hâne*) Kendisine güvenildiği zaman, bir şey emanet olunduğu zaman emanete hıyanet eder." Veyahut, (*Ve izâ àhede hâne*) "Ahd ü peyman ettiği zaman, antlaşma yaptığı zaman, ahdini bozar." gibi tarifler var.

b. İslâm Düşmanlarının Çalışmaları

Tabii o mü'min olmayan insan, dikkat edilirse yamuk gidişinden, tavrından durumu belli olur. Böyle münafıklar dünyanın her yerinde, her zaman olmuştur. Böyle tatlı sözler söylerler. İnandırmak için karşısındaki insanın değerlerini düşünürler, neyi beğeneceğini bilirler, onu söylerler. Bu devirde bunlar çok... Çünkü müslümanları parçalamak isteyenler çok. İslâm'ı yeryüzünden silmek isteyenler çok. Hatta öyle hevesliler var ki, "Artık dünya üzerinde İslâm kalmasın; tamamen silelim de, sadece kendi dinimiz hâkim olsun!" diye çalışıyorlar.

Biraz da onlar kuvvetlendiler. Biz darbe üzerine darbe yedik. Devletlerimiz parçalandı, birliklerimiz parçalandı. Bazı İslâm ülkeleri sömürge oldu. Geçtiğimiz 20. Yüzyıl çok acı olaylarla karşılaştık. Balkanları kaybettik, Afrika'daki ülkeleri kaybettik... İtalyanlar bir yere saldırdı, Fransızlar öteki yere saldırdı, Ruslar kuzeyden saldırdı. Balkan ülkeleri, Sırp vs. derken, müslümanlar birbirleriyle yardımlaşamadılar, birlik

beraberlik gösteremediler. İçeride de istenen sağlamlığı sağlayamadılar. Çok sıkıntılar çekti müslümanlar.

Bundan sonra da artık, özellikle eğitim öğretim ve zihniyet bakımından akıllarını çelmeye çalıştılar müslümanların. “Bunlar bir daha toparlanıp da, eski satvet ve şevketlerine ulaşmasınlar!” diye, pür dikkat çalışıyorlar.

Bakın, benim şimdi çok dikkatimi çekiyor olay: Almanya bir takım olaylara girişti. Bu maceraların sonunda İngiltere’yle, Fransa’yla, öteki ülkelerle büyük savaş yaptı, 2. Dünya Harbi. Dünya üzerinde kapıştılar. Rommel Afrika’ya çıkartma yapmıştı, oralarda savaşlar oldu. Atlas Okyanusu’nda gemiler batırdılar, çeşitli savaşlar oldu. İngiltere’ye çıkarma yapmak istediler. Sonunda Amerikalılar yardıma geldi İngiltere-Fransa tarafına... Almanlara bomba yağdırdılar, her tarafı yıktılar, dirençlerini kırdılar. Rusya da doğudan saldırdı.

Sonunda Almanya’yı yendiler, böldüler. Berlin dört bölgeye ayrıldı, araya bir duvar çekildi. Doğu Almanya Rusların nüfuzu altında kaldı. Almanlar böyle bir maceranın sonunda, fena halde yenilerek ve çok kayıplara uğrayarak, kendilerinin eskiden sahip oldukları toprakları da kaybederek, kötü bir duruma düştüler.

Ama yılmadılar ve ye’se düşmediler, ümitsizliğe düşmediler. Çalışmalarını devam ettirdiler, ettirdiler, sonunda ülkelerinin doğu kısmını kurtardılar. Doğu Almanya ile Batı

Almanya, ikisi birleşti. Berlin'i kurtardılar. Mütefekkirleri, onların ülkeleri için düşünen siyasileri bununla da yetinmediler. Bir kısmı bunların papazdı. Meselâ Konrad Adenaur papaz, Helmut Kohl papaz. Bunlar kilisenin papazları, siyasete girmiş insanlar. Yeniden Almanya'yı kurtardıktan başka, "Avrupa devletlerinin arasında ihtilafa, kavgaya lüzum yoktur!" diyerek, onları toparladılar ve Avrupa Birlięi'ni kurdular. Halbuki, kavgayı kendileri çıkartmışlardı İkinci Cihan Harbi'nde.

Ve kocaman bir birlik haline geldiler. Amerika'yla rekabet edebilmek için, Rusya'yla rekabet edebilmek için, muazzam hamleler yaptılar. Şimdi Almanya'dan bir insan, bir kimlikle İspanya'ya kadar gidebiliyor, her tarafı gezebiliyor Avrupa'da. Yâni, çok büyük gelişmeler sağladılar. Adetâ, tarihteki büyük imparatorluklarını yeniden kurmak istiyor gibiler.

Hatta, başka milletleri de o kadar özendiriyorlar ki, onlar da onların birliğine girmek istiyor, "Onlarla beraber olalım!" diye müracaat ediyorlar. Türkiye de işte Avrupa Birlięi'ne gireceğim diye uğraşılıyor. Onlar da diyorlar ki:

"—Kıbrıs'ı verirseniz olur, şunu yaparsanız olur, bunu yaparsanız olur..."

Taviz koparmaya çalışıyorlar.

Ama bizim mütefekkirlerimiz, bizim siyasilerimiz bunları hiç düşünmemiş. Elden çıkan topraklardan sadece Kıbrıs'ın kuzeyi,

Kuzey Kıbrıs diye biraz kurtarılabilmiş. Öbür taraflar... Balkanlar'da ne kadar katliamlar oldu, Boşnak kardeşlerimizden hepimiz gördük işte, geçtiğimiz yıllarda... Makedonya'da, Bulgaristan'da ne kadar zulümler yaptılar, ne kadar müslümanları öldürdüler. Biz herhangi bir şey yapamadık. Arnavutluğa yardım edemedik, Kosova'ya yardım edemedik, ellerinden tutamadık, kalkındıramadık.

Libya bizimle birleşmek istiyordu. Libya'yla bile birleşemedik. Yâni o temâyülü anlayamadık. Kral İdris es-Sünûsî, zaten İstiklâl Harbi'nde bizim cephemizde bizimle beraber çarpışmış insanlar; İtalyanları def ettikten sonra Türkiye'yle birleşmek istiyorlardı. Türkiye bu işlerden habersiz veya haberi olduğu halde siyasiler suçlu; haberi varsa daha suçlu... Libya'yı alabilirdik, Libya'yla birleşebilirdik. Çünkü, Kral İdris es-Sünûsî bu niyeti taşıyordu. Olmadı, Kazzafi onu devirdi. Ondan sonra, kendi milletinin de canına okudu.

Halbuki biz oralarda Trablusgarb'da ve sâirede nice savaşlar yapmıştık. Eski topraklarımızdan bir kısmını, Almanya'nın Doğu Almanya'yı aldığı gibi almış olacaktık.

Menderes zamanında, Irak'ın alınması gibi bir durum biraz belirir gibi oldu, Bağdat Paktı filân diye. Muhalifler, düşmanlar meseleyi anladıkları için, ihtilaller yaptılar. Hükümeti devirdiler, krallarını öldürdüler, diktatörler başa geçti. Irak'ı birleşmekten vaz geçirdiler.

Yoksa biz basiretli siyaset gütseydik, Irak'la birleşebilecektik.

Daha başka komşularla, eskiden bizim olan yerlerle birleşmemiz mümkün olurdu.

Bunları, bilmiyorum benden önce başkası söyledi mi?.. Hiç bunlar düşünülüyor, bunlara göre çalışılmıyor.

Bu Kafkasya'da olaylar çıktığı zaman, ben harita aradım, doğru düzgün bir haritamız yok... Kafkas halklarıyla ilişkin bir çalışma yok... Adını ilk defa duyduğumuz kabilelerin yerlerini son savaşlarda anladık. Osetya diye bir yer varmış, Acaristan varmış, Çerkezistan varmış, Çeçenistan varmış filan diye yeni yeni anlıyoruz. Onlara ne yardım etmişiz, ne takip etmişiz, ne ilgi göstermişiz...

Oradan gelenler de, kendi ülkelerine gereken yardımı yapmamışlar. Halbuki çoğu orduya girmişlerdi, general rütbesine kadar bile çıkmışlardı. Biliyorum bir kısmının ismini...

Hasılı hepimiz suçluyuz. Yâni, Türkiye'nin şu andaki yaşayanları veyahut yaşlıları diyelim, herkes suçlu... Çünkü daha eski kaybettiğimiz toprakların acısını bile unutmuşuz, onlara ağlamayı bile unutmuşuz. Halbuki Bavyera'ya kadar topraklar bizimdi, Budapeşte'ye kadar bizimdi. İşte böyle şeyler olmuş.

Bunları niçin anlatıyorum, sözün başına dönelim: "Bizi bu halde bile bırakmak istemeyip parçalamak isteyenler var!" diye söylüyorum,

yâni münafıklar var diye söylüyorum. Ve bu münafıklar tabii ilk önce ilgi toplamak için ve taraftar kazanmak için, sizin hoşunuza gidecek en tatlı sözleri söylerler. Siz neye inanıyorsanız, neyi seviyorsanız, onu öne sürerler. Ama sonradan bakarsınız ki, sizi böyle bağladıktan sonra, paketledikten sonra hiç istemediğiniz noktaya götürmüşler.

Onun için, “Kur’an-ı Kerim’in ayetlerini okurken, zamane münafıklarını da tanıyın ve ona göre aklınızı başınıza toplayın!” diye, birazcık böyle acı acı bazı şeyleri beyan etmek istiyorum. “*Dost acı söyler, düşman güldürür.*”

Maalesef, ben biraz da bazı insanlara çok kırgınım. Çünkü, böyle münafıkların münafıkça sözlerini anlamıyorlar, hemen gevşeyip onlara meylediveriyorlar, kanıveriyorlar. Çok yanlış...

Halbuki, Peygamber Efendimiz:

“—Gerçek mü’min aldanmaz.” buyuruyor.

Bir defa aldansa ikinci defa aldanmaz. Yâni bir mü’min, bir yılan kendisini bir delikten bir defa soksa, ikinci defa artık orada tedbir alır. Ama Türkiye’de ve diğer İslâm ülkelerinde olaylar daima aynı, aynı filimler çevriliyor, aynı oyunlar oynanıyor, aynı zararlar veriliyor. Halk hâlâ dostunu düşmanını anlayamamış oluyor. Demek ki münafıkları teşhiste kusur var. Yâni münafıkları anlayamama var. Bu da imandaki kusurdan kaynaklanıyor. Allah-u Teâlâ Hazretleri basiret ihsan eylesin...

c. Münafıkların Yalan Söylemesi

Şimdi bu adam böyle tatlı sözler söyleyip, bir de ne yapıyor: (*Yüşhidu'llàhe alâ mâ fî kalbihi*) “Kalbindekilere de Allah’ı şahit getiriyor.” “Bak benim kalbim çok temiz, va’llàhi, Allah biliyor ki, Allah çok iyi bilir ki...” gibi böyle yeminle veya tatlı laflarla böyle söylüyorlar. Onlara hiç kanmamak lâzım! Çünkü o onu kullanıyor. Münâfikùn Sûresi’nin başındaki ayet de çok çok ibretlidir bizim için. Buyuruyor ki Cenâb-ı Hak Münâfikùn Sûresi’nin 1. ayet-i kerimesinde, *bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahim*:

إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ

اللَّهِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ

(المنافقون : ١)

(*İzâ câeke’l-münâfiküne kâlû neşhedü inneke lerasûlü’llàh*) “Ey Rasûlüm, sana münafıklar geldikleri zaman derler ki: Şehadet ederiz ki sen Allah’ın rasûlüsün!” Tamam güzel söz söylüyorlar, mü’minin söylemesi gereken sözü söylüyorlar, müslüman olmuş gibi görünüyorlar.

Allah-u Teâlâ Hazretleri onların yalancı olduğunu biliyor ama, “Onlar yalancı!” dese, o zaman birileri de sanacak ki, (*enneke le rasûlü’llàh*) sözü yanlış. Onun için, Allah-u Teâlâ Hazretleri buyuruyor ki:

(*Va'llàhu ya'lemü inneke lerasûlüh*) “Allah biliyor ki, sen onun elçisisin! Evet, elbette o öyle ama, (*Va'llàhu yeşhedü inne'l-münâfikîne lekâzibûn*) Allah da şehadet eder ki, münafıklar yalancılardan ta kendileridir.” (Münâfikûn, 63/1)

Yâni, istihza ediyor Cenâb-ı Hak onlarla. Müslümanların bunları anlaması lâzım, bilmesi lâzım!.. Alâmetleri de Rasûlüllah tarafından söylenmiş, bunlara kanmaması lâzım!

Kur'an-ı Kerim ayetlerinin kıraat farkları oluyor, farklı rivayetler oluyor ya, bu (*yüşhidu'llàhe alâ mâ fî kalbihî*) kısmı için, (*yüşhedu'llàhu alâ mâ fî kalbihî*) diye de kıraat var. O zaman mânâ şöyle oluyor:

“Onlar dünya hayatı konusunda böyle tatlı tatlı laflar söylerler ama, Allah onların kalplerinde ne kadar kötü fikirler taşıdıklarını görüyor, biliyor. Allah şahit olduğu halde, böyle tatlı tatlı sözler söylerler. Yâni, bu büyük bir cür'et oluyor. Allah'ın kalplerinden geçenleri gördüğünü, bildiğini bildikleri halde bu sahtekârlığa devam ediyorlar.

Çok büyük bir şey tabii. İsyan çok korkunç bir şey.. Allah'ın her şeyi gördüğünü, bildiğini düşündüğü halde, böyle şeyler yapmak çok fena.

Bu (*fi'l-hayâti'd-dünyâ*), yâni dünya hayatı konusunda, dünya hayatı hakkındaki sözleri. Tabii bu ne mânâyâ geliyor: Onlar belki dünya hayırları, menfaatleri, faydaları konusunda vaadlerde bulunuyorlar, “Böyle yapacağız,

şöyle yapacağız...” filan diyorlar. Ahiretle ilgili bir şey değil de, bu yaşamla ilgili belki böyle kandırıcı sözler söylüyorlar.

Bu zamanın münafıkları da, etrafına adam toplamak için, yine dünya menfaati de sağlarlar. Hatta ben duydum ki, bazı misyonerler kandırmak istedikleri kimselere maaş bağlıyorlarmış: “Ayda sana şu kadar, 400 mark, 500 mark vereceğiz, sen bizim toplantılarımıza gel!” diyorlarmış. 500 marka tenezzül eden onların toplantılarına gidiyor.

Bir gidiyor, iki gidiyor... Onlar da tabii gelen insanı nasıl yakalayıp, nasıl kullanacaklarını çok iyi bildiklerinden:

“—Haydi bakalım şu vazifeyi yap!.. Haydi git, sen de şunu yap!.. Haydi git bakalım, üç tane Türk’ü daha getir; getirmezsene parayı vermeyiz!” diyorlar.

Böylece bizim kendi evlatlarımızı kendimiz aleyhine, dinimiz aleyhine kullanıyorlar. Kimseden de ses çıkmıyor.

Benim en çok hayret ettiğim şeylerden birisi de, bu konularda geçenlerde gazeteden, mecmualardan bazı haberler okudum. İşçi Partisi’nden bazı kimseler ve onların yayınlarını yazanları, İzmir’de bazı toplantılara katılmışlar; bunları onlar yayınlıyorlar. Tabii onlar esas itibariyle İşçi Partisi... Asıl dinci olduğunu söyleyen partilerin, bu işleri ortaya koymasına lazım! Onlar bir şey demiyorlar. Ne günlere kaldık ey gâzi hünkâr!.. İnsan hayretler içinde kalıyor.

(*Ve hüve eleddü'l-hısâm*) “Bu lafı söyleyen, tatlı lafı söyleyen insan, hasımların en yamuğudur.” *Eled, ledid* kelimesinin çoğuludur. *Lüd*, bunun ism-i tafdilidir. Bunun da çoğulu *lüdd* gelir, dalı şeddeli olarak, yamuk demek... Yâni, hasımların en eğri büğrüsü, en yamuğu.

Münafığın en büyük vasfı budur, yamukluktur. Yâni her kılığa girer, her tarafa yamulur. Dosdoğru kâfir olsa anlarsın, direk gibidir, görürsün. Ama münafık böyle her kılığa girip yamulduğu için, kıvrıldığı için, kıvırttığı için anlaşılması zordur.

Edebiyatçılardan birisi onun için demiş ki:

“—Pirincin içindeki siyah taştan korkma!”

“—Neden?..”

“—Pirinç beyazdır, taş da siyah; hemen görürsün, ayıklarsın. Ama mermer parçasıysa, beyazsa, pirinç gibiyse; o zaman hapı yutarsın. Ağzına kaşığı attığın zaman, çiğnediğin zaman mermer parçası iki dişin arasına geldi mi, ne kadar fena olur taş çiğnemek. Sözü söylerken bile insan bir fena oluyor.

Münafık da böyledir işte. Yâni beyaz pirincin arasında beyaz taş parçası, mermer parçası gibidir. Aslında düşmanların en yamuğu olduğu halde, böyle tatlı tatlı laflar söyler. Bir de Allah'ı sözlerine şahit getirir. Yalancılıklarına şahit getirir. Ekseriyetin kıraatine göre mânâ bu.

Ama öteki kıraate göre: “Allah onun kalbindeki yamuk fikirlerin nasıl yamuk olduğunu gördüğü halde, onu düşünmez de, böyle işler yapar, tatlı sözler söyler, kandırmaya çalışır.” mânâsına.

(*Ve izâ tevellâ*) *Tevellâ* iki mânâyâ geliyor. Birincisi; *vellâ müdbiren*, arkasını dönüp gitmek mânâsına geliyor. Yâni, senin yanında bulduktan sonra, ayrılıp gidiyor. Senin yanında tatlı tatlı konuşuyor, ondan sonra ayrılıp gidiyor ya, arkasını dönüp gitti. Dönüp gittiği zaman mânâsına gelir *tevellâ*.

İkinci mânâsı da; *tevellî*, bir işin başına velî olmak, *veliyü'l- emr* olmak mânâsına. (*Ve izâ tevellâ*) “Bir işin başına geçtiği zaman, yâni bir işte yönetici durumuna geldiği zaman; (*seâ fî'l- ardı*) o zaman, yeryüzünde gayret gösterir...” Yâni *seâ-yes'â*, gayret göstermek ve koşuşturmak mânâsına. Bu maddi olarak hızla koşuşturmak mânâsına da gelir. Ama mânevî olarak benzetme yoluyla, kötülükleri yapmak için, çok böyle gayret sarf etmek mânâsına da gelir.

Koşuşturur. Niçin?.. (*Li-yüfside fîhâ*) “Yeryüzünü fesada uğratmak için koşuşturur.” Fesada uğratmak ne demek, bozmak demek... *Kevn*, olmak, yapmak demek; *fesad*, olan şeyin bozulması demek. Meselâ; çocuk küçük küçük oyuncak parçalarını bir araya getiriyor, bir ev yapıyor. Öteki yaramaz çocuk da geliyor, bir vuruyor, darmadağın dağıtıyor. İşte yapmak ve bozmak... *Fesad*, bozmak demek. *Efsede-yüfside* de o mânâyâ.

(*Li-yüfside fîhâ*) “Yeryüzünde bozgunculuk yapmak için yapar bu koşuşturmayı; eline fırsat geçince veya dönüp gidince...”

(*Ve yühlike'l-hars*) *Ehleke-yüklükü*; helâk etmek demek, yok etmek demek. Neyi yok ediyor?.. (*El-hars*) “Ekini, mezruatı, ziraat olarak yere dikilmiş, emek sarf edilerek, bunlar büyüsün de yiyelim diye ekilmiş ekinleri; (*ve'n-nesl*) ve nesilleri helâk ediyor.” *Hars* bitkilerin sonucudur, bitkilerdir. *Nesil* de hayvanlar, yâni canlılar içindir, hayvanât içindir. İnsanlar için de, başkaları için de...

Bu adam ne yapmış, bu münafık –eğer El-Ahnes İbn-i Şerîk kastediliyorsa– ne yapmış?.. Peygamber Efendimiz’e tatlı tatlı, “Ben müslüman oldum!” diye güzel güzel sözler söyledikten sonra, vaadlerde bulunduktan sonra, giderken ekinleri yakmış, harmanları yakmış. İşte *hars* bu... Ondan sonra koyunları, develeri öldürmüş, istifade edilmez hale getirmiş, kırmış, geçirmiş... *Ve'n-nesl* de bu.

Münafık, eline fırsat geçti mi, böyle her türlü zararı yapar. Onun için mü'minlerin ihlâslıların çok dikkat etmesi lâzım! Münafıkları iyi tanınması lâzım! Ve münafıkları tanıdıktan sonra da göz açtırmaması lâzım, fırsat vermemesi lâzım!

Öyle fırsatlar veriyorlar, öyle işlerin başına getiriyorlar ki; hortumlayıp bitiriyor. Her türlü zararı yapıyor. Öyle zararlar veriyorlar ki, milleti birbirine kırdırıyor. Getiriyorsunuz bir hayırlı iş yapsın diye bir şeyin başına; bir düzen kuruyor, bir oyun oynuyor, iki tarafı birbirine kırdırıyor. Türkiye’de yıllarca gençler birbirleriyle nasıl çarpıştılar.

Birileri bu işi yaptı, becerdi. Sokaklarda tabancalar, ölenler, kalanlar... Nice insanlar öldü. Okullarda camlar, çerçeveler, nasıl zararlar oldu...

Onun için, ne yapmamız lâzım? Her yerde, her zaman ihlâslı insanları iş başına getirmemiz lâzım! İhlâslı insanlara görev vermek lâzım! Ötekileri de zarar vermesin diye, pür dikkat göz hapsi altına alıp, dikkat etmek lâzım!

(*Va'llâhu lâ yühîbbü'l-fesâd*) “Halbuki Allah bozgunculuğu sevmez. Cenâb-ı Hak zararı, fesadı, bozgunculuğu, öldürmeyi, üzmeyi, kırmayı, vurmayı sevmez.” İslâm'ın fikri budur. Allah-u Teâlâ Hazretleri İslâm dinini insanlara, beş ana hususu korumak için göndermiştir. Dinin özeti budur: Nesli korumak için, malı korumak için, imanı korumak için, canı korumak için... Bir şey daha vardı, onu her zaman hatırıma tam getiremiyorum: [Akli korumak.] İslâm'ın ana gayeleri bunlar.

Bir kimsenin canına kıyılmak, eğer bir başkasının canına kıydıysa, kısastan dolaydır. Ya da harbe darbe kalktıysa, onu engellemek içindir. İslâm sulhu esas alır, selâmeti esas alır. İnsanları tatlılıkla iknâyı esas alır.

Ama başkaları hiç öyle yapmıyorlar. Hatta bir de kurnazlık yapıyorlar, müslümanları saldırgan ve bozguncu, savaşçı gibi gösterip, savaşçılığı asıl dünyanın her yerinde kendileri yapıyorlar. Yüzyıllardır bunu görüyoruz. Emperyalizmin en büyük oyunlarından birisi budur.

Buyurun Rusya'ya bakın, buyurun dünyanın her yerine saldırıp müstemleke edinen, müstemlekeci devletlerin yaptıklarına bakın!..

Fransa'nın Cezayir'deki nüfusun üçte birini kırdığını duyduysanız, tabii ne kadar üzölmüşsünüzdür. İlk defa duyduysanız, ne kadar hayret edeceksiniz. Bir ahalinin üçte birini kırmak... Korkunç! Korkunç rakamlar!.. Cezayir tarihini okuyuverin, açın elinizdeki umûmî kitaplara, tarih kitaplarına, geçtiğimiz yakın zamanın yakın tarihini anlatan kitaplara bakın, göreceksiniz.

Hâlâ da öyle. "Şimdi Cezayir'de devlet güçleriyle, kökten dinci güçler çarpışıyor..." diyorlar. Hepsi masal, hepsi dış görünüş... Aslında emperyalizm, devlet gücü vasıtasıyla halkı kırmaya devam ediyor. Yâni geçtiğimiz asırda kırdığı yetmiyormuş gibi, hâlâ devam ediyor.

Libya'ya da girdikleri zaman İtalyanlar, o Libyalı kardeşlerimizin yıllarca yaptıkları ziraatları, yetiştirdikleri ağaçları, vahaları, bahçeleri yaktılar, yıktılar... Libya'nın ahâlisini de aynı şekilde kırdılar, geçirdiler...

Ama lâfa gelince Avrupalılar medenî, Avrupalılar sulhçu filân gibi... Bu da işin bir başka aldatmacası, bir başka çirkin tarafı...

Haçlı orduları Antakya'ya girdiği zaman, Kudüs'e girdiği zaman kadınları ve çocukları nasıl öldürdüklerini tarih yazıyor. Çocuk etini yediklerini kendi papazları kitaplarında, hatıralarında yazıyor.

Biz de tarihi hiç okumamış bile olsak, gazete okumak kâfi, televizyona bakmak kâfi, Boşnakların ne kadar zulme uğradığını, Çeçenlerin ne kadar ezildiğini her zaman görüyoruz. Her gün haberlerde bunları görmemiz mümkün. Daha bilmediğimiz nice nice zulümler oluyor, Allah biliyor. Allah bizlere uyanıklık versin...

d. Münafıkların Cezası Cehennemdir

Münafık, “Ben mü’minim, müslümanım, İslâm’a geldim, imana geldim, müslüman oldum.” dediği için; o biraz yamuk iş yaptığı zaman, etrafındakiler ne yaparlar? Nasihat ederler: “Niye böyle yapıyorsun?” derler, şaşırırlar veya düzeltmek için nasihat vazifelerini yaparlar.

(*Ve izâ kîle lehû*) “Böyle bu yamuk adama düşman tatlı sözler söylüyor ama fırsat buldu mu yakıp yıkıyor, öldürüyor. Buna (*itteki’llâh*) ‘Allah’tan kork yâhu!’ denildiği zaman, (*ehazethü’l- izzetü*) kibirlenmeye tutulur. ‘Allah’tan kork!’ deyince sinirleniyor, nefsi kabarıyor. (*Bi’l-ismi*) Günahkârlığı daha da kendisini sarıyor, böyle daha beter günah olacak işler yapıyor.” Yâni nasihati dinlemek, kabul etmek tarafına hiç yanaşmıyor. Hıncından dolayı nasihat karşısında da nefsi kabarıyor ve daha yeni günahlara giriyor.

(*Fehasbühû cehennem*) “Buna ancak cehennem çâredir. Cehennem buna ceza olarak yeter. Oraya gittiği zaman, görür gününü.” mânâsına geliyor.

Hasb, kâfidir, yeter mânâsına geliyor. Meselâ, (*Hasbüna'llâh*) ne demek?.. “Allah bize kâfidir, yeter.” demek. Bu (*hasbühû cehennem*) ne demek?.. “Cehennem ona ceza olarak kâfidir; onun yaptığı bu münafıklıkları, kâfirlikleri burnundan getirmek için kâfidir.” (*Hasbiya'llâh*) ne demek?.. “Allah bana yeter.” demek.

Cehennem, Allah'ın azab yurdunun, yerinin ismidir. Bu Arapça'da *ceheme* maddesinden gelmiştir deniliyor. Sert ve çirkin ve olmak mânâsına. Orası da sert cezaların ve her türlü çirkin, pis kokular, irinler ve sâire olan bir yer olduğundan, cehennem kelimesi *cehm* kökünden gelmiştir deniliyor.

Bir de bu kökten *cehman* kelimesi var. *Cehman* da, dibi görünmez derin kuyu demek. Cehennemde tabii Gayyâ kuyusu filân var. Böyle derin azab vâdileri var. Oralardan böyle isimlendirilmiş olabilir.

“Dışardan gelmiş, Arapça'ya girmiş bir kelimedir” diyenler de var. Hattâ aslı *cehennam*'mış diyorlar. Tabii Arap diyarına böyle yabancı kelime nereden gelir?.. Daha önce oralarda, çevrede yaşamış eski medeniyetlerden gelir. Arapların yukarısında Bâbilliler vardı, Asurlular vardı. Kuzeybatılarında Mısırlılar vardı. Habeşistan vardı aşağılarında. Bunlar tabii eski medeniyetler...

Cenâb-ı Hak, hiç bir ümmeti peygambersiz bırakmamıştır. Tabii onlara da peygamber göndermiştir, onlar da aynı hakikatleri söylemiştir. Orada da cehennem kelimesi geçmiş olabilir. Onun için, Araplara da oradan gelmiş olabilir, fark etmez.

Nitekim, *firdevs* kelimesi, batı dillerinde de var *paradayz* diye, –*paradise* yazılıyor– Fransızca’da, Almanca’da, İngilizce’de var... Neden? Çünkü Hazret-i İsâ da söylemiş, daha önce Hazret-i Mûsa da söylemiş: “Cennetlerden birisinin adı Firdevs’tir.” diye. Onun için bu bilgiyi onlar da biliyorlar. Bizim Peygamberimiz’e de inen ayetlerde de, onun için Firdevs kelimesi geçmiş.

Hâsılı, cehennem Allah’ın azab yurdu, ahirette kâfirleri içine atıp da yakacağı azab yeri. Büyüklüğü ne kadar?.. Tariflere sığmaz derecede korkunç ve büyük bir varlık, mekân.

Aslında ayet-i kerimelerde buyruluyor ki:

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ

لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ

(الإسراء: ٤٤)

(*Ve in min şey’in illâ yüsebbihu bi-hamdihî*)
“Allah’ı zikretmeyen, onu hamd ile tesbih etmeyen hiç bir şey yoktur. (*Ve lâkin lâ tefkahûne tesbîhahüm*) Fakat, siz onların tesbihini anlayamazsınız.” (İsrâ, 17/44) Her varlığın kendine göre bir zikri, tesbihi, hareketi var.

Cehennemde de öyle bir şahsiyeti var, kişiliği var. Meselâ, cehenneme kâfirler atıldıkça, Kur'an-ı Kerim'de beyan ediliyor ki, daha ilerdeki ayetlerde gelecek:

يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلَأَتْ وَتَقُولُ

هَلْ مِنْ مَزِيدٍ

(ق: ۳۰)

(*Yevme nekülü li-cehennem*) “Allah-u Teâlâ Hazretleri cehenneme: (*Heli'mtele'ti*) ‘Kâfirlerin hepsi atıldı. Doldun mu ey cehennem?’ diye soracak.

(*Ve tekülü*) O da Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne diyecek ki: (*Hel min mezîd*) ‘Var mı yâ Rabbi daha fazla kâfir, onları da gönder, onlara da iştahım var. Onları da alırım, onları da yakarım, yutarım!’ diye cevap verecek.”(Kaf, 50/30) Böyle bir korkunç yer.

Peygamber-i Zîşânımız, Mi'rac'da Allah-u Teâlâ Hazretleri'nden, cehennemi de kendisine göstermesini istedi de, onun kapakları açıldı ve Peygamber Efendimiz cehennemde azab görenleri ve sâireyi gördü. Ama hemen kapattırdı, çünkü seyri dahi son derece korkunç.

Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemizi cehennemden korusun... Evlâtlarımızı, çocuklarımızı, kardeşlerimizi, arkadaşlarımızı, komşularımızı, milletimizi, ümmetimizi, bütün insanları cehennemden korusun...

Bütün insanlar cehenneme düşmez de cennete giderse, hepsine cennette yer var! Yâni cennette de, cehennemde de yer darlığı, yer sıkıntısı yok... Yeter ki, insanlar akıllarını başlarına toplasınlar, cennette gidecek işler yapsınlar. Cennette yer var, izdiham bahis konusu değil.

Cennete en sonuncu olarak gidecek insanın bile mükâfatı, bu yeryüzü ve bu gökler kadar geniş bir yerin kendisine verilmesi... Ve o sanacak ki, en büyük mükâfat kendisine verildi. Mülkünün, sahip olduğu cennetteki mekânların bir ucundan, öbür ucuna gide gide bitmeyecek kadar geniş mekânları olacak.

Allah bizi cennetliklerden eylesin, cehenneme düşürmesin... Sıratı yıldırım gibi geçenlerden eylesin... Ama işte kâfirler, münafıklar, böyle imansızlar belâlarını orada bulacaklar.

Cehennem onlara ceza olarak yeter.

(*Ve le-bi'se'l-mihâd*) Buradaki *le* te'kid içindir, muhakkak ki mânâsına. Kelime asıl *bi'se*dir. *Bi'se*, ne kadar fenâ mânâsına zem kelimesi. *Ni'me*, ne kadar güzel demek; onun zıddı *bi'se*, ne kadar fena demek. (*Bi'se'l-mihâd*) “Ne fenâ mihâddır.”

Mihâd da, *mehd* kelimesiyle ilgili. Çocuğun kaldığı, yatırıldığı yere *mehd* diyoruz, beşik demek. *Mihâd* da, insanların gidip böyle kaldığı, yattığı yer mânâsına. “Cehennem ne kötü bir kalacak yerdir, ne kötü bir yataktır.”

Hani deniliyor ki: “Falanca hayduda filânca kişiler evlerinde yataklık etmişler.” Yâni, onu barındırmışlar manasına. Yâni yatak sözüyle ilgili, ama barınak filân manasına, gidip tıklılacağı hapishane, zindan gibi düşünebilir.

e. Nefsini Satın Alan Kimse

Bu üç ayet-i kerime münafıklar, yâni imanda münafıklığı olup, kalbinden kâfir olup, öyle yaşayıp, ölenler hakkında... Bunlara mukabil, 207. ayet-i kerime de, iyi insanların zikrini anlatan, halini anlatan bir ayet-i kerime:

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ

مَرْضَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ رَؤُفٌ بِالْعِبَادِ

(البقرة: ۲۰۷)

(*Ve mine'n-nâsi men yeşrî nefsehü'btığàe merdàti'llâh, va'llàhu raûfun bi'l-ibâd.*)
(Bakara, 2/207)

(*Ve mine'n-nâs*) “Buna mukabil insanlardan öyleleri vardır ki, (*men*) o kimse (*yeşrî*) satın alır (*nefsehû*) kendi nefsinin.” Niçin satın alır, kimden satın alır? bir kere diyelim önce. Kendisini yakalamak isteyen, tutmak isteyen, bırakmamak isteyen kimselerden kendisini satın alır. Niçin? (*İbtığàe merdàti'llâh*) “Allah’ın rızasını elde etmek için alır, kendini tutmak isteyenlerden satın alır. (*Va'llàhu raûfun bi'l-ibâd*) Allah böyle mü’min kullarına çok merhametlidir.”

Deniliyor ki:

“—Bu ayet-i kerime, Suheyb ibn-i Sinan er-Rûmî hakkında nâzil olmuştur.” Bir rivayet böyle...

Başka bir rivayet, Hazret-i Ali hakkında nazil olmuş olduğunu söylüyor. Diğer bir rivayette de, “İyiliği emreden, kötülüğü men eden bir kişi hakkında inmiştir.” deniliyor. Yâni, şahsiyetin kim olduğu belirtilmeden böyle rivayetler var.

Suheyb ibn-i Sinân'ın, RA, hâlini okuyalım, anlatalım:

Suheyb ibn-i Sinan köle olarak Mekke'de bulunuyordu. Yakalamışlar, getirmişler, orada yaşıyordu. Çok hünerliydi, becerikliydi. Orada yaşadığı sırada kılıç filân yaparak, Mekkelilerin bilmediği işleri becererek, alnının teriyle para kazanmış, mal mülk sahibi olmuştu. Böylece kendisini de böyle boyunduruktan, kölelikten kurtarmıştı.

Bu zât müslüman oldu. Peygamber Efendimiz Medine'ye hicret ettikten sonra Medine-i Münevvere'ye o da hicret etmek istedi. Onun hicret edeceğini anlayınca, müşrikler, Mekke'nin kâfirleri dediler ki:

“—Suheyb, sen buraya yokluk içinde geldin. Hiç bir şeyin yokken, burada mal mülk sahibi oldun. Sen şimdi böyle malını mülkünü alıp da gitmek istiyorsun. Biz seni bırakır mıyız?.. Mümkün mü, kesinlikle bırakmayız!..” dediler.

Onun üzerine Suheyb dedi ki:

“—Peki, ben malımı, mülkümü size bıraksam, o zaman Medine’ye hicret etmeme müsaade eder misiniz?..”

Bazı rivayetlerde de demiş ki:

“—Ben ihtiyar bir adamım, benim düşmanlığımdan bir şey olmaz. Ne olacak; ihtiyarım, savaşmam, bir şey yapmam. Ben verdiğim sözden dönmek istemiyorum, mü’min oldum bir kere... Malım mülküm çok, onları size bırakayım. Bırakın gideyim!” demiş.

Onlar da gitmesine razı olmuşlar.

Bazıları razı olmuş ama, tarih kitaplarında yazılıyor ki, Medine-i Münevvere’ye giderken Mekke’den çıktığı sırada Suheyb-i Rûmî Hazretleri’nin arkasına gene Mekke’nin bazı eşkiyası takılmış. Suheyb-i Rûmî dönmüş bakmış ki, birileri kendisini takip ediyor. Atından, devesinden, neyse bineğinden inmiş ve okunu önüne koymuş. Yâni, oklarını koyduğu torbaya *kinâne* derler Araplar, ok kuburu diyorlar. Okları koyup da arkasına astıkları ok torbası diyelim. Bir siperin arkasına çekilmiş ve ok torbasını da önüne koymuş. Kendisini takip eden, engellemek isteyen o Kureyşlilere demiş ki:

“—Bakın, biliyorsunuz ki sizin en iyi ok atanınızım!..”

Nişancıymış ve çok güzel ok atarmış. Oku atmakta iki şey var. Bir, oku çok kuvvetli çekip ileriye kadar atmak, uzun menzile, mesafeye atmak...

Bir de, attığı zaman vurmak... Herhalde Suheyb-i Rûmî Hazretleri böyle demircilik filân yaptığından – çekiç, balyoz savuran insanların pazuları ne kadar kuvvetli olur bilirsiniz— anlaşılabilir böyle zayıf, nahif bir insan değildi. Demek ki, uzağa atıyordu. Bir de çok iyi nişancıymış.

“—Bakın, benim bu hâlimi biliyorsunuz. Ben bu ok torbamdaki okların hepsini tam isabetle atıp da, sizden o kadar insan öldürmeden, bunlar bitmeden teslim olmam. Ayrıca oklarımı bittikten sonra da kılıcımı çekerim, kılıcım elimde kırılıncaya kadar sizinle çarpışırım... Ne istiyorsunuz?..” demiş.

Demişler ki:

“—Sen malını mülkünü aldın, gidiyorsun!”

Demek ki, yanına aldığı biraz para pul bir şeyler vardı. Onlar da belki, aldığını bildikleri için arkasına düştüler. O da torbayı savurmuş. Dönmüş gitmişler.

Şimdi, işin bir başka ilginç tarafını size naklederek sohbetimi tamamlamak istiyorum: Suheyb böyle pazarlık yapıp da Medine’ye doğru yola çıktığı zaman, daha yoldayken, Medine’ye gelmeden, bu ayet-i kerime inmiş. Peygamber SAS Efendimiz, bu ayet-i kerimeyi ashabına okumuş:

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْرِى نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ
مَرْضَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ رَؤُفٌ بِالْعِبَادِ

(البقرة: ۲۰۷)

(*Ve mine'n-nâsi men yeşrî nefsehü'btiğâe merdâti'llâh, va'llâhu raûfün bi'l-ibâd.*)
(Bakara, 2/207)

Bakın, çok önemli, tarih bunu böyle yazıyor. Peygamber Efendimiz'in nübüvvetinin nişanelerinden, peygamber olduğunun delillerinden... Daha Suheyb gelmedi. Herhangi bir bilgi getiren kimse gelmeden, bu ayet-i kerimeyi okumuş ve demiş ki:

“—Suheyb kazandı. Suheyb kazandı. Yâni imanını kurtarmak için malını verdi, Allah'ın Rasûlünün emrettiği hicret etme vazifesini yerine getirdi.”

Çünkü o zaman mü'minlerin Peygamber Efendimiz'in etrafında toplanması, hicret etmesi gerekiyordu. O hicret etmeyenler sorumlu oluyorlardı ve onlar hakkında ayet-i kerimeler var, önümüzdeki sohbetlerde gelecek. Şu anda da fazla uzamasın diye, onları bahis konusu etmek istemiyorum. Hicret etmeyenlerin cezaya çarpılacağı da bildiriliyordu. Onun için fırsatını bulan hicret ediyordu. Hatta hasta haliyle hicrete kalkışıp da, yarı yolda ölenler bile vardı. Ama Rasûlüllah emretti diye gidiyorlardı, “Ben hastayım...” diye duraksamıyorlardı.

Bu ayet-i kerime indi. Hazret-i Ömer, Ebû Bekr-i Sıddîk gibi zât-ı muhteremler, bu ayet-i kerimenin Suheyb hakkında indiğini öğrenince, Medine'nin Mekke tarafına çıktılar, gözetlemeğe başladılar ve Suheyb Hazretleri'ne dediler ki:

“—Alışverişin mübarek olsun, kazançlı olsun!” mânâsına, (*Rabiha'l-bey'u*) demişler.

Yâni bu harre tarafında... Medine-i Münevvere'nin etrafında develerin yürüyemediği kayaların böyle eğri büğrü, sivri sivri, develerin ayaklarını, insanların ayaklarını kestiği kısımlar var; oraya *harre* deniliyor. Volkanik arazi, yürümek mümkün değil. Vasıta da geçemez yâni. Onlar tabii olarak koruyordu Medine'yi.

O harrede, Mekke'den gelen yolun ağzında karşıladılar onu Ömer ibnü'l-Hattab ve diğer mü'minler;

رَبِحَ الْبَيْعُ

(*Rabiha'l-bey'*) “Alışveriş kârlı oldu, alışveriş kârlı olsun!” dediler.

O da demiş ki cevap olarak, Arapça bilinsin diye ibareyi söylüyorum, böyle denilince ne denilecek? Yâni, “Alışverişiniz kârlı olsun, mübarek olsun!” demişler.

فَقَالَ وَأَنْتُمْ فَلَا أُخْسِرَ اللَّهُ تِجَارَتَكُمْ

وَمَا ذَاكَ

(*Fekâle: Ve entüm*) “Sizin de mübarek olsun!” demiş, (*Felâ ahsara'llàhu ticârateküm*) “Ticaretinizi sizin de ziyana uğratmasın ama, (*ve mâ zâke*) ne oluyor?” demiş.

Yâni bilmiyor meseleyi. Süheyb-i Rûmî yoldan yeni geliyor. Onlar, “Ticaretin hayırlı olsun, kârlı olsun, mübarek olsun, maşallah, kârlı oldu!..” filân diye karşılıyorlar.

“—İyi tamam, sizin de ticaretiniz kârlı olsun, Allah size de kâr versin ama; neden?” diye sormuş.

Bilmiyor meseleyi. O zaman demişler ki:

“—Senin hakkında ayet-i kerime indirdi Allah-u Teâlâ Hazretleri: ‘Böyle insanlardan bazıları var ki kendi nefsinin Allah’ın rızasını kazanmak için düşmanlardan satın alıyor.’ diye.”

Suheyb-i Rûmî, “Paramı vereyim de, beni salıverin!” demişti ya; “İşte o mübarek olsun!” dediler, kutladılar.

Peygamber Efendimiz SAS, Medine’ye gelirken Suheyb’in başına gelen bu mücadele ve çekişmeye muttalî olunca, iki defa:²

رَبِحَ الْبَيْعِ صُهَيْبُ رَبِحَ الْبَيْعِ صُهَيْبُ

² Hâkim, *Müstedrek*, c.III, s.450, no:5700; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.VIII, s.31, no:7296; Heysemî, *Müsnedü’l-Hâris*, c.II, s.693, no:679; Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.I, s.151; İbn-i Esîr, *Üsdü’l-Gâbe*, c.I, s.526; İbn-i Abdî’l-Ber, *el-İstîâb*, c.I, s.219; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.III, s.450, no:4108; İbn-i Sa’d, *Tabakât*, c.III, s.228; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXIV, s.227; Suheyb-i Rûmî RA’dan.

Mecmaü’z-Zevâid, c.VI, s.75, no:9915; *Kenzü’l-Ummâl*, c.II, s.372, no:4279.

(*Rabiha'l-bey'u suheybün, rabiha'l-bey'u suheybün*) “Alışveriş kârlı oldu Suheyb!.. Alışveriş kârlı oldu Suheyb!” demişti.

“—E nasıl kazandı, nasıl kâr etti? Paracıklarının hepsi gitti, malları Mekke’de kaldı. En son, torbasına aldığı parayı da verdi. Parasız, pulsuz Medine’ye geldi...”

Olsun, (*Rabiha suheybün*) “Suheyb kâr etti.” Kârı ortada. Çünkü bakın, asırlar sonra hâlâ nâmı yürüyor. Allah şefaatine erdirsin... Ahiretini kazandı. Hakkında ayet indi, Allah razı oldu, Rasûlüllah râzı oldu. Bundan büyük kâr mı olur?..

Ama dünya malı geride kaldı. Malı mülkü insana Allah veriyor. Yâni Allah yolunda fedâ olan malın, kat kat fazlasını Allah gene verir. Vermese de insan fakir yaşasa bile, ahireti kazandığı zaman en büyük zenginliği kazanmış oluyor aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri görüyorsunuz mü'minleri mükâfatlandırıyor, hareketlerini mükâfatsız bırakmıyor, bol bol nimetler, mükâfatlar ihsan ediyor.

(*İbtiğâe merdâti'llâh*) *İbtiğâ*, bir şeyi kazanmak, istemek mânâsına Arapça'da. Dükkâna girdiğin zaman, dükkâncı sana Arapça'da sorar:

“—(*Mâ tebğâ*) Ne istiyorsun?”

Bu *tebğà* fiilinin iftial bâbı, istemek, talep etmek manasına. (*İbtiğâe merdâti'llâh*) *Merdât* da *radiye-yerdâ*'dan masdar-ı mîmîdir, yâni o da masdardır. Rızî olmak mânâsına, rıdâ manasına, rıdan mânâsına ama, masdar-ı mîmîdir. (*İbtiğâe merdâti'llâh*) “Allah’ın hoşnut olmasını elde etmek için, nefsinin satın alanlar da vardır insanlardan...”

Nasıl satın aldı?.. “Mallarımı veriyorum, her şeyimi veriyorum; beni serbest bırakın!” dedi, Rasûlüllah’a kavuştu. Hicret etti, hicret vazifesini yapmış oldu. Rasûlüllah’ın rızasını, sevgisini kazanmış oldu. Allah’ın rızasına erdi.

(*Va'llâhu raûfun bi'l-ibâd*) “Allah-u Teâlâ Hazretleri kullarına Raûf’tur.” *Raûf* ne demek? Re’fetli, yumuşak kalpli, seven, şefkatli mânâsına gelir. Kullarına ama hepsine değil; mü’min kullarına... Zalimleri, kâfirleri cezalandırıyor. Buradaki *el-ibâd*, (*ibâdihî'l-mü'minîn*) “Mü’min kulları” mânâsına, “Mü’min kullarına karşı çok sevgili, şefkatli ve merhametlidir.” demek.

Bu tabii büyük bir müjdedir. “Kim böyle Allah’ın rızasını kazanmak için fedâkârlık yaparsa, Allah da şefkatinden, merhametinden ona kat kat mükâfatlar verir.” denmiş oluyor.

Rabbimiz cümlemizi münafıkları tanıyan, münafıklara aldanmayan, Cenâb-ı Hakk'ın rızasını kazanmak için her türlü varlığını, müktesebatını icabında feda etmekten çekinmeyen, Rabbinin rızasını kazanan kullarından eylesin...

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..*

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

14. 11. 2000 - ALMANYA

[Bütün TEFSİR DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

